

Referat konsultasjonsmøte med Ildgruben reinbeitedistrikt

Møtedato: 03.03.2025

Sted: arbeidsrom areal og miljø, rådhuset

Møtedeltakere:

Fra kommunen:

- Johanna Maria Moe, rådgiver
- Iselin Esp Pettersen, rådgiver
- Emilie Lian Baksaas, rådgiver
- Torhild Maria Jakobsen, seksjonsleder
- Amanda Svarttjønneng, juridisk rådgiver

Fra Ildgruben reinbeitedistrikt:

- Tom Kristian Lifjell, nestleder

Om konsultasjonen

Rana kommune har invitert Ildgruben reinbeitedistrikt til konsultasjon i forbindelse med utredningen av en mulig omlegging av skuterløya som går over Kallvatnet. Skuterløypa ligger i et område som reinbeitedistriktet bruker. Når en sak kan ha direkte påvirkning på samiske interesser, er kommunen pliktig å tilby konsultasjon. Urfolks rettigheter er hjemlet i Grunnloven, sameloven og internasjonale konvensjoner.

Kartfestet bruk

Reindriftens arealbrukskart (reindriftskart) illustrerer hvordan reindriftsområdene brukes. Disse kartene viser kun hovedbruken til reinbeitedistriktet, og er ikke absolutte bruksgrenser. Reinen beveger seg mye utenfor de registrert områdene, og disse arealene har også stor bruksverdiverdi for reinbeitedistriktet.

Faktisk bruk av området

Ildgruben reinbeitedistrikt bruker områdene ved Kallvatnet mest på vinteren og tidlig vår. Områdene i direkte tilknytning til Kallvatnet er viktige som vinterbeite, har flere trekk- og flyttleier og brukes av simler både før, under og etter kalving.

Våren – en sårbar tid

På vinteren er det mer krevende for reinen å få tak i mat, for å spare ressurser ønsker man å holde flokken mest mulig i ro før vårflyttinga starter. Reinsimlene er også drektig på vinteren, det er ressurskrevende.

Under vårflyttinga har dyra lite ressurser i kroppen og reindriftsutøverne må skjerme flokken for unødvendig stress – særlig simlene, som nå er å regne som høygravide, er sårbare for ekstra stress. I midten av april starter simlene å trekke til sine kavingsområder. Det er veldig viktig at de ikke opplever forstyrrelser i denne perioden. Om drektige simler opplever for mye stress kan de abortere kalven.

Om simla har kalvet, kan støy og visuelle forstyrrelser føre til at simla forlater kalven. Kalven vil da dø, fordi den ikke klarer seg på egenhånd.

Snøskuterkjøring som forstyrrelse

Støy fra bruk av snøskuter kan påvirke store omkringliggende områder. Kjøring over islagte vann, slik som Kallvatnet, kan skape støy som bærer langt. Lyd bærer lenger i åpent terreng enn i tett skog. At løypen ligger på et vann gjør også at den er synlig på lang avstand. Både lyd og visuelle forstyrrelser kan gjøre at reinen lar være å trekke inn i et område som de trenger å benytte seg av.

Reinbeitedistriktet ønsker at løypa skal ligge mest mulig skjermet i terrenget og følge allerede etablerte veier. For å få til dette er det nødvendig at løypa legges langs vassdrag, vegetasjon og eksisterende anleggsveier der det er mulig. At løypa ligger skjermet i terrenget, gjør at lyden ikke bærer så langt, og at løypa ikke er så visuelt forstyrrende. Å følge eksisterende anleggsveier bidrar til å kanalisere trafikken, totalt sett gir dette et mindre påvirkningsområde. Administrasjonen er enig i at løypa burde legges skjermet i terrenget, og mener at dette er forsøkt hensyntatt i valg av traseen.

Turistforeningshytta

Turistforeningshytta og aktivitet i tilknytning til den, utgjør en forstyrrelse.

Reinbeitedistriktet ønsker at løypa legges nærmest mulig hytta. Dette er imidlertid ikke ønskelig for verken grunneieren eller turistforeningen. Administrasjonen skal ta med innspillet i den samlede vurderingen av løypa.

Klimaendringer

Klimaendringer fører til endring i beitebruken. Det vil si at det er/kan bli et skifte i hvilke beiteområder som er viktig. Dette gjør at det er vanskelig å vite hvilke beiteområder som er viktige om 5, 10, 20, osv. år. Essensen er at mest mulig beite må ivaretas. Området som nå bygges ut til flyplass er et eksempel på et beiteområde som kunne ha blitt brukt i årene fremover, pga. klimaendringer, men fordi det bygges flyplass kan ikke områdene brukes til beite. Dette betyr at omkringliggende områder bør ivaretas mest mulig.

Vurdering av den samlede belastningen for reinbeitedistriktet

Ettersom skuterløypen bare er en av mange påvirkninger på reinbeitedistriktet, er det viktig å vurdere den samlede belastningen for reinbeitedistriktet. Samlet belastning omfatter både naturlige og menneskeskapt påvirkninger som samlet sett kan gjøre det vanskeligere å drive med reindriften. Administrasjonen skal sikre at samlet belastning belyses, vurderes og hensyntas i saken for politisk behandling til høring og offentlig ettersyn.

Gjerdekryssing

Skuterløypa er lagt over et sperregjerde. Dette er et gjerde som skal hindre at beitedyr kommer ut av beiteområdet sitt. Det er viktig at det lages en god gjerdekryssing og at denne stenges samtidig med løypa. Administrasjonen er enig med reinbeitedistriktets innspill. Administrasjonen skal undersøke om det allerede finnes et etablert krysningpunkt i nærheten.

Innspill fra Ildgruben reinbeitedistrikt:

- Har ikke innspill på løype lokalisasjon og åpningstid for løypedelen fram til Kvepsendalsbukta.
- Det ville vært positivt om stoppunktet i Kvepsendalsbukta lå nærmere land. Hvis det var lagt litt mer sørover, ville det vært mer i skjult av land, og dermed ført til mindre forstyrrelser for reinen. Lokale forhold gjør det trolig vanskelig å legge løypa nærmere land.
- Sammenlignet med dagens løype, er det nye løyfeforslaget bedre. Forslaget er i hovedsak bedre fordi det i mindre grad berører reinbeitedistriktets kalvings områder.
- Fordi simlene starter å trekke mot kalvingsområdene i midten av april, må løypedelen fra Kvepsendalsbukta til Litlumvatnet stenges senest 25. april. Grunnen er at løypa forstyrrer reinen i trekket. Administrasjonen er enige.
- Det er viktig at løypa er ferdig nedrigget innen stengingsdatoen (25. april), og at det ikke er mulig å få utsatt frist for ryddearbeidet. Ryddearbeidet skaper store forstyrrelser for reinbeitedistriktet. Kravet skal være tydelig formulert i forskriften.
- Det ville vært positivt om siste delen av løypa hadde blitt flyttet til Umvassrøysa. Løypa ville da ligget lavere i terrenget og hatt en tydeligere avslutning. Etter en felles vurdering ble det enighet om at foreslått stoppunkt er greit.
- Det er viktig at hyttetillatelser og skuterløypa samkjøres, slik at utstrekningen for hvor det kjøres snøskuter blir minimert. Administrasjonen er enig.
- Reinbeitedistriktet ser at skuterløyper fører til ulovlig kjøring. Det er per i dag lite snøskuterkjøring i området sør for Kallvatnet, å legge skuterløypa til Litlumvatnet åpner derfor for motorferdsel inn i et område med ellers lite motorferdsel. Administrasjonen er enige i at dette kan være ugunstig.

Videre kontakt med Ildgruben reinbeitedistrikt

- Ildgruben reinbeitedistrikt har ikke behov for flere konsultasjonsmøter.
- Administrasjonen skal fortløpende videreformidle relevante informasjon om saken til Ildgruben reinbeitedistrikt.
- Om løyfeforslaget vedtas, er reinbeitedistriktet positiv til være med på et evalueringsmøte etter første sesong. Relevante tema vil være ulovlig kjøring, nedrigging, gjerdekryssing og generelle erfaringer med løypa. Relevante deltagere er reinbeitedistriktet, Statskog og kommunen.